

Zaak C-280/24 [Malicník]ⁱ**Verzoek om een prejudiciële beslissing****Datum van indiening:**

23 april 2024

Verwijzende rechter:

Krajský súd v Prešove (Slowakije)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

25 maart 2024

Verzoekende partij:

A.B.

Andere partij in de procedure:

Slovenská sporiteľňa, a.s.

[OMISSIS]

BESCHIKKING

De Krajský súd v Prešove (rechter in tweede aanleg Prešov, Slowakije) in de door verzoekende partij A.B., [OMISSIS] aanhangig gemaakte zaak tegen verwerende partij Slovenská sporiteľňa, a.s., [OMISSIS] strekkende tot vaststelling dat de lening renteloos en om niet is verstrekt, tot terugbetaling van de ongerechtvaardigde verrijking en tot vaststelling van het oneerlijke karakter van contractuele bedingen, op het hoger beroep dat verzoeker heeft ingesteld tegen de beslissing van de Okresný súd Prešov (rechter in eerste aanleg Prešov, Slowakije) [OMISSIS] van 27 oktober 2023

beschikt:

Overeenkomstig artikel 162, lid 1, onder c), van het Civilný sporový poriadok (wetboek van burgerlijke rechtsvordering) de behandeling van de zaak te schorsen en het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: „Hof van Justitie”) te verzoeken om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen:

ⁱ Dit is een fictieve naam, die niet overeenkomt met de werkelijke naam van enige partij in de procedure.

1. Verzet het Unierecht zich tegen rechtspraak zoals het arrest van de Najvyšší súd Slovenskej republiky (hoogste rechterlijke instantie, Slowakije) van 28 februari 2022, in zaak 7Cdo 294/2019, volgens hetwelk is voldaan aan het vereiste van duidelijkheid en begrijpelijkheid van het voorwerp van de dienst waarvoor de consument kosten voor het verstrekken van het krediet moet betalen, indien „*uit de benaming van de litigieuze kosten blijkt dat het gaat om kosten voor het verstrekken van het krediet, dat wil zeggen handelingen van de kredietgever die noodzakelijk zijn voor het sluiten van de overeenkomst en die een interne aangelegenheid van de kredietgever zijn, alsook een deel van zijn kosten, te weten de handelingen van de kredietgever die verband houden met het verstrekken van het krediet, zoals het opstellen en sluiten van de overeenkomst, enz.*” en indien het bedrag van de kosten exact is bepaald?

2. Is voor de beoordeling of de openingskosten voor het verstrekken van het krediet oneerlijk zijn, het bedrag van de uitgaven van de kredietgever voor de dienst waarvoor dergelijke kosten in rekening worden gebracht, van belang, en moet derhalve in de overeenkomst het voorwerp van een dergelijke dienst worden vermeld, of vormen die kosten slechts een vergoeding, waarbij de kredietgever bij de vaststelling ervan niet verplicht is om zich te baseren op zijn uitgaven voor de diensten waarvoor dergelijke kosten in rekening worden gebracht?

3. Indien de openingskosten voor het verstrekken van een krediet een weergave dienen te zijn van de uitgaven van de kredietgever voor de dienst waarvoor dergelijke kosten in rekening worden gebracht, is het dan voor de toepassing van artikel 6, lid 1, van richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten van belang dat de kredietgever in het kader van die kosten aan de consument alle uitgaven doorrekent die hij heeft gemaakt voor het verrichten van de dienst waarvoor dergelijke kosten in rekening worden gebracht, en dat beide partijen van de overeenkomst belang hebben bij het voorwerp van die dienst?

Motivering:

Toepasselijke bepalingen

Unierecht

Artikel 3, lid 1, van richtlijn 93/13 bepaalt:

„Een beding in een overeenkomst waarover niet afzonderlijk is onderhandeld, wordt als oneerlijk beschouwd indien het, in strijd met de goede trouw, het evenwicht tussen de uit de overeenkomst voortvloeiende rechten en verplichtingen van de partijen ten nadele van de consument aanzienlijk verstoort.”

Artikel 4 van die richtlijn bepaalt:

„1. Onverminderd artikel 7 worden voor de beoordeling van het oneerlijke karakter van een beding van een overeenkomst alle omstandigheden rond de sluiting van de overeenkomst, alsmede alle andere bedingen van de overeenkomst of van een andere overeenkomst waarvan deze afhankelijk is, op het moment waarop de overeenkomst is gesloten in aanmerking genomen, rekening houdend met de aard van de goederen of diensten waarop de overeenkomst betrekking heeft.

2. De beoordeling van het oneerlijke karakter van bedingen heeft geen betrekking op de bepaling van het eigenlijke voorwerp van de overeenkomst, noch op de gelijkwaardigheid van enerzijds de prijs of vergoeding en anderzijds de als tegenprestatie te leveren goederen of te verrichten diensten, voor zover die bedingen duidelijk en begrijpelijk zijn geformuleerd.”

Artikel 5 van die richtlijn bepaalt:

„In het geval van overeenkomsten waarvan alle of bepaalde aan de consument voorgestelde bedingen schriftelijk zijn opgesteld, moeten deze bedingen steeds duidelijk en begrijpelijk zijn opgesteld. In geval van twijfel over de betekenis van een beding, prevaleert de voor de consument gunstigste interpretatie. Deze uitleggingsregel is niet van toepassing in het kader van de in artikel 7, lid 2, bedoelde procedures.”

Recht van de Slowaakse Republiek

Volgens artikel 2, lid 2, van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering is rechtszekerheid de toestand waarin eenieder redelijkerwijs mag verwachten dat zijn geschil zal worden beslecht in overeenstemming met de vaste rechtspraak van de hoogste rechterlijke instanties; bij gebreke van een dergelijke vaste rechtspraak, ook de toestand waarin eenieder redelijkerwijs mag verwachten dat zijn geschil op billijke wijze zal worden beslecht.

Overeenkomstig artikel 53, lid 1, van het Občiansky zákonník (burgerlijk wetboek) mogen consumentenovereenkomsten geen bepalingen bevatten die het evenwicht tussen de rechten en plichten van de partijen bij de overeenkomst ten nadele van de consument aanzienlijk verstoren (hierna: „oneerlijk beding”). Dit geldt niet voor contractuele bedingen die betrekking hebben op het eigenlijke voorwerp van de dienst en de gelijkwaardigheid van de prijs, mits deze contractuele bedingen ondubbelzinnig, duidelijk en begrijpelijk zijn geformuleerd of indien over de onaanvaardbare bedingen afzonderlijk is onderhandeld.

Geding ten gronde en prejudiciële vragen

Op 23 mei 2012 is tussen verzoeker als consument en de verwerende bank, als kredietgever, een consumentenkredietovereenkomst gesloten, op grond waarvan de bank aan verzoeker een consumentenkrediet voor onbepaalde doeleinden heeft verstrekt voor een bedrag van 9 999 EUR onder de volgende voorwaarden:

jaarlijkse rentevoet van 16,90 %; termijnbedrag van 189,14 EUR per maand; eerste aflossingstermijn: 20 [juli] 20[1]2; aantal termijnen: 120; uiteindelijke aflossing van het krediet: 20 juni 2022; JKP 19,55 %; gemiddelde waarde van het JKP 13,80 %; totaal terug te betalen bedrag van 21 926,19 EUR; het krediet is onverwijld en volledig verstrekt. In de overeenkomst worden eveneens de openingskosten voor het verstrekken van het krediet als volgt vastgesteld:

Kosten

I de kredietnemer is verplicht aan de bank kosten te betalen

<i>Benaming van de kosten</i>	<i>Bedrag van de kosten in euro</i>	<i>Frequentie</i>
<i>Openingskosten voor het verstrekken van het krediet</i>	<i>169,00</i>	<i>Eenmalig</i>
<i>Administratiekosten</i>	<i>2,99</i>	<i>Maandelijks</i>
<i>Kosten van kredietverzekering</i>	<i>6,40</i>	<i>Maandelijks</i>

- De kosten voor een aanmaning bedragen 25 EUR voor elke uitgereikte aanmaning.
- De in de tabel vermelde kosten worden door de kredietnemer in regelmatige termijnen betaald met de frequentie en op de vervaldatum van de termijnen.

De in dit artikel genoemde kosten moeten worden betaald op datum van ondertekening van de kredietovereenkomst en elke wijziging ervan wordt geregeld door de kredietovereenkomst, de kredietvoorwaarden en de algemene verkoopsvoorwaarden.

Verzoeker heeft een vordering ingesteld bij de Okresný súd Prešov (rechter in eerste aanleg Prešov, Slowakije; hierna: „rechter in eerste aanleg”), waarin hij een schending van zijn consumentenrechten heeft opgeworpen. Hij beriep zich met name op het ontbreken van transparantie en het oneerlijke karakter van de kosten voor de verstrekking van het krediet, aangezien in de overeenkomst niet was gepreciseerd welke tegenprestatie voor deze kosten moest worden geleverd.

In zijn eerste beslissing van 30 november 2022 heeft de rechter in eerste aanleg vastgesteld dat „hij het niet eens is met het standpunt dat uit het begrip ‚kosten voor het verstrekken van het krediet’ niet kan worden afgeleid voor welke tegenprestatie verweerder deze kosten vordert. Een logische en grammaticale uitlegging leidt tot de conclusie dat zij wordt betaald voor de handelingen van de kredietgever die noodzakelijk zijn voor het sluiten van de overeenkomst, zoals in het bijzonder het daadwerkelijk opstellen van de overeenkomst en andere documenten die verband houden met het verstrekken van het krediet.” Hij heeft derhalve de vordering tot vaststelling van het oneerlijke karakter van de openingskosten afgewezen.

Op 22 augustus 2023 heeft de Krajský súd v Prešove (rechter in tweede aanleg Prešov; hierna: „rechter in tweede aanleg”) in hoger beroep de beslissing van de rechter in eerste aanleg met betrekking tot de openingskosten voor het verstrekken van het krediet vernietigd, met name onder verwijzing naar het arrest van het Hof van Justitie in zaak C-224/19, waarin het Hof heeft geoordeeld: „*Gelet op het voorgaande dient op de elfde vraag in zaak C-224/19 te worden geantwoord dat artikel 3, lid 1, van richtlijn 93/13 aldus moet worden uitgelegd dat een beding in een tussen een consument en een financiële instelling gesloten leningsovereenkomst volgens hetwelk de consument openingskosten moet betalen, het evenwicht tussen de uit de overeenkomst voortvloeiende rechten en verplichtingen van de partijen in strijd met het vereiste van goede trouw aanzienlijk kan verstoren ten nadele van de consument wanneer de financiële instelling niet aantoont dat die kosten overeenkomen met daadwerkelijk verrichte diensten en door haar gedane uitgaven, waarbij het aan de verwijzende rechter staat om dit te verifiëren*”

In een tweede beslissing van 27 oktober 2023 heeft de rechter in eerste aanleg de vordering tot vaststelling van het oneerlijke karakter van de openingskosten verworpen. De rechter in eerste aanleg heeft zijn beslissing om de rechtsopvatting van de rechter in tweede aanleg niet te volgen, gemotiveerd met het argument dat een soortgelijke rechtsvraag reeds was beslecht door de Najvyšší súd Slovenskej republiky (hoogste rechterlijke instantie, Slowakije; hierna: „hoogste rechterlijke instantie”) en dat de beslissing van de hoogste rechterlijke instantie deel uitmaakte van de vaste rechtspraak die bindend is voor alle rechters. Het gaat over het arrest van de hoogste rechter 7Cdo/294/2019 [OMISSIS]. De rechter in eerste aanleg heeft ook verwezen naar het arrest van het Hof van Justitie in zaak C-621/[17], waaruit blijkt dat het niet nodig is om concreet vast te stellen voor welke specifieke diensten deze kosten worden geheven, maar dat het van essentieel belang is dat deze contractuele bedingen duidelijk en begrijpelijk zijn geformuleerd in de overeenkomst.

Op grond van het hoger beroep van verzoekende partij, beoordeelt de rechter in tweede aanleg de betreffende openingskosten voor het verstrekken van het krediet. De rechter in tweede aanleg trekt de conclusies van de rechter in eerste aanleg met betrekking tot de transparantie van de openingskosten voor het verstrekken van het krediet in twijfel, aangezien de rechter in eerste aanleg zich in beginsel louter heeft gebaseerd op de benaming van de kosten, zonder kennis te nemen van het mechanisme voor de berekening ervan en van het voorwerp van de diensten die ermee gepaard gaan. Het probleem is echter dat de rechter in eerste aanleg uitspraak heeft gedaan op grond van een arrest van de hoogste rechterlijke instantie, dat is gepubliceerd in de Zbierka súdnych rozhodnutí (verzameling van rechterlijke beslissingen), die bindend is voor alle rechtbanken (artikel 2 van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering).

In zijn arrest in zaak 7Cdo/294/2019 oordeelde de hoogste rechterlijke instantie:

13. *Overeenkomstig het arrest van het Hof van Justitie in zaak C-621/17 van 3 oktober 2019 „[moeten] artikel 4, lid 2, en artikel 5 van richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten [...] aldus worden uitgelegd dat het vereiste dat een contractueel beding duidelijk en begrijpelijk is geformuleerd, niet gebiedt dat contractuele bedingen in een met een consument gesloten leningsovereenkomst waarover niet afzonderlijk is onderhandeld, zoals aan de orde in het hoofdgeding, waarin de door de consument te dragen beheerskosten en uitbetalingsprovisie alsmede de wijze van berekening van die kosten en het tijdstip van betaling ervan precies worden bepaald, ook moeten specificeren welke diensten als tegenprestatie voor die kosten worden verricht”.*

14. *De rechter in tweede aanleg wijst erop dat uit de omschrijving van de betrokken kosten blijkt dat het gaat om openingskosten voor het verstrekken van het krediet, dat wil zeggen handelingen van de kredietgever die noodzakelijk zijn voor het sluiten van de overeenkomst en die een interne aangelegenheid van de kredietgever zijn, alsook een deel van zijn kosten, te weten de handelingen van de kredietgever die verband houden met het verstrekken van het krediet, zoals het opstellen en sluiten van de overeenkomst, enz. De openingskosten voor het verstrekken van het krediet vormen dus de prijs van de door de kredietgever verrichte diensten, waarvan de toepasselijkheid is toegestaan op grond van de zák. č. 129/2010 Zbierky zákonov (wet op de kredietverstrekkingen nr. 129/2010), welke mogelijkheid ook voortvloeit uit de rechtspraak van het Hof van Justitie. Derhalve kan in verband met de onderhandeling van openingskosten niet worden geconcludeerd dat er sprake is van een oneerlijk contractueel beding.*

15. *Het is niet onbelangrijk dat het aan verzoeker was, die in staat was om de economische gevolgen van de overeenkomst te beoordelen, om te beslissen over de sluiting van de overeenkomst, en indien hij van mening was dat de duidelijk en begrijpelijk geformuleerde openingskosten voor het verstrekken van het krediet hoog waren, stond niets eraan in de weg dat hij zich tot een derde zou wenden. Naar het oordeel van de rechter in tweede aanleg is het ontoelaatbaar dat verzoeker, die op voorhand wist dat hij openingskosten zou moeten betalen en op de hoogte was van het bedrag van deze kosten, niettemin de overeenkomst is aangegaan, dat wil zeggen heeft ingestemd met de kosten en het bedrag ervan, en zich vervolgens op het standpunt stelt dat de kosten een oneerlijk contractueel beding vormen.*

De rechter in tweede aanleg is van oordeel dat het standpunt van de hoogste rechterlijke instantie en dus van de rechter in eerste aanleg in strijd kan zijn met de rechtspraak van het Hof van Justitie, met name de arresten C-224/19 en C-565/21 Een verandering in uitlegging kan ook worden verwacht op grond van het arrest in zaak C-300/23.

Om te beginnen betwist de rechter in tweede aanleg het standpunt van de hoogste rechterlijke instantie dat het voorwerp van de dienst die verband houdt met de openingskosten voor het verstrekken van het krediet een interne aangelegenheid

binnen de bank moet zijn. Volgens de verwijzende rechter is dit precies het tegenovergestelde van transparantie, aangezien de term „intern” suggereert dat het gaat om een zaak die enkel betrekking heeft op de bank, hetgeen duidelijk afbreuk doet aan de transparantie.

De rechter in tweede aanleg betwijfelt ook dat het de rechter is en niet de kredietgever die het voorwerp moet vaststellen van de dienst die gepaard gaat met de openingskosten voor het verstrekken van het krediet door middel van een voorbeeldberekening („...enz.”). Indien volgens de rechtspraak van het Hof van Justitie een contractueel beding moet worden beoordeeld op basis van de situatie ten tijde van de sluiting van de overeenkomst, is het van belang dat de consument bij het sluiten van de overeenkomst kan beslissen of hij de dienst wenst te betalen en dus daarvan op de hoogte moet zijn.

De rechter in tweede aanleg erkent dat de benaming van de kosten zelf ook veel kan suggereren over het voorwerp van de dienst, in combinatie met de context van de overeenkomst in haar geheel, maar is ervan overtuigd dat de benaming van de kosten slechts één indicatie is van het voorwerp van de dienst.

Het Hof van Justitie heeft reeds geoordeeld dat bij de beoordeling van het oneerlijke karakter de vraag rijst of de kosten niet samenvallen met een ander contractueel beding. De rechter in tweede aanleg is met name bezorgd over het argument van de rechter in eerste aanleg dat als de kredietkosten ongeldig zouden zijn, de bank gedwongen zou zijn om de rentevoet te verhogen („*Opgemerkt moet worden dat de bank bij het aangaan van de kredietovereenkomst heeft berekend dat haar inkomsten zouden bestaan uit rente en kosten; als zij alleen had gerekend op rente-inkomsten, zou dit ongetwijfeld tot uiting zijn gekomen in de rentevoet.*” – punt 59 van het arrest van 27 oktober 2023 in zaak 1 ICsp/72/2022-463).

De rechter in tweede aanleg betwijfelt of de hoogste rechterlijke instantie enig gewicht heeft toegekend aan het werkelijke voorwerp van de dienst in verband met de openingskosten voor het verstrekken van het krediet. De prejudiciële vraag over het belang van de kosten van de met de bankvergoeding verbonden dienst en de last om deze te dragen, lijkt derhalve relevant. Algemeen wordt aangenomen dat consumenten veel goedkoper zelf of met behulp van hun eigen advocaten een kredietovereenkomst zouden kunnen opstellen, inclusief het formuleren van de voorwaarden van de bank. Het autonoom opstellen van overeenkomsten zou echter afbreuk doen aan de volledige door richtlijn 93/13 geboden bescherming, aangezien deze is gebaseerd op de bescherming tegen oneerlijke bedingen waarover niet afzonderlijk is onderhandeld.

Het lijkt daarom relevant om de rechtspraak te verduidelijken met betrekking tot de kennis van de daadwerkelijke verstrekking en het werkelijke voorwerp van de dienst die de consument uit hoofde van de openingskosten moet dragen. In de context van het voorgaande is ook de vraag relevant of de consument alle kosten moet dragen van een dienst die bovendien bestaat in het belang van de bank zelf. De consument heeft belang bij het verkrijgen van een krediet, maar de bank heeft

belang bij het verkrijgen van rente op het krediet, zodat de vraag naar deelname in de kosten van de dienst die verband houdt met de openingskosten voor het verstrekken van het krediet door het Hof van Justitie zou kunnen beantwoord worden.

[OMISSIS] [herhaling van de prejudiciële vragen] [OMISSIS] [instructies omtrent de rechtsmiddelen]

[OMISSIS]

[ondertekeningen]

[OMISSIS]

WERKDOCUMENT